

Л. М. Сергєєва, О. В. Пашенко, В. О. Купрієвич

ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Національна академія педагогічних наук України
Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти»
Центральний інститут післядипломної освіти
Кафедра професійної та вищої освіти

Л. М. Сергєєва, О. В. Пащенко, В. О. Купрієвич

ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЛУЦЬК – 2019

УДК 378.091.32–021.68(072)

С 32

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри професійної та вищої освіти Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол № 5 від 22 травня 2019 р.)

Схвалено вченою радою Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол № 3 від 16 червня 2019 р.)

Рецензенти:

Петренко Лариса Михайлівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Артюшина Марина Віталіївна, доктор педагогічних наук, професор;

Братко Марія Василівна, доктор педагогічних наук, доцент

С 32 **Сергєєва Л. М., Пащенко О. В., Купрієвич В. О.**

Проведення семінару-практикуму в системі підвищення кваліфікації: методичні рекомендації. Луцьк: КП ІАЦ «Волиньенергософт», 2019. 40 с.

Розглянуто особливості організації виїзних занять у системі підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освітньої галузі, обґрунтовано зміст виїзних занять до навчального закладу професійної освіти, на підприємство виробничої або невиробничої сфери, відвідування тематичних галузевих виставок чи виставок інновацій в освіті. Розкрито складові професійного зростання через розвиток у слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів професійних компетенцій.

Рекомендовано для організації освітньої діяльності тьюторів-кураторів груп слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів освіти

УДК 378.091.32–021.68(072)

© Сергєєва Л. М., 2019

© Пащенко О. В., 2019

© Купрієвич В. О., 2019

ЗМІСТ

Вступ	4
I. Семінар-практикум як інноваційна форма організації освітнього процесу в умовах курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів закладів освіти	6
II. Організація семінарів-практикумів для слухачів курсів підвищення кваліфікації	12
III. Аналіз семінару-практикуму	16
IV. Узагальнення результатів семінару-практикуму	18
Глосарій	19
Література	21
Додатки	25

ВСТУП

В умовах соціальних трансформацій, які потребують глибинних перетворень у системі освіти, важливого значення набуває підготовка керівних та педагогічних кадрів закладів освіти, здатних забезпечити модернізацію й оновлення структури, форм і змісту освіти та підготовку фахівців нового формату, які спроможні опанувати складні професійні компетентності, різні форми інтеграції професій (спеціальностей) з оновленим змістом навчання. Це сприяє задоволенню освітніх і духовно-культурних потреб усіх суб'єктів освітнього процесу, розвитку їхньої здатності до саморозвитку та навчання упродовж усього життя. Особливе місце в цьому процесі належить системі післядипломної педагогічної освіти, оскільки вона за своїм призначенням фактично забезпечує підвищення кваліфікації фахівців, є інструментом перебудови освітньої галузі й, відповідно, соціальних перетворень на якісно новому рівні.

Семінар-практикум, як зазначено у «Положенні про організацію освітнього процесу у Державному вищому навчальному закладі “Університет менеджменту освіти”» (зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з рішеннями вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» від 18 квітня 2018 року, протокол № 4) – вид навчального заняття, який передбачає під час його проведення активну участь слухачів курсів підвищення кваліфікації, що відбувається при включенні їх у різні види освітньої та управлінської діяльності, наступне обговорення ключових питань із з'ясуванням думок і ставлення слухачів до даного об'єкта, обговоренні й аналізі актуальних проблем реалізації завдань освітньої політики та інноваційної освітньої й управлінської практики, набуття відповідних практичних умінь і навичок.

Основний зміст цього заняття спрямовується на:

- ознайомлення слухачів з перспективним досвідом різних аспектів їхньої професійної діяльності;
- набуття умінь щодо застосування новітніх підходів, форм, методів і технологій у сфері професійної діяльності (управлінської, наукової, методичної тощо).

Семінар-практикум є однією з форм організації навчання в системі підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освітньої галузі. Він може організовуватися як на базі Університету із запрошенням провідних фахівців і педагогів-практиків, так і в умовах безпосереднього практичного

професійного середовища закладу/установи/організації. Практичний об'єкт семінару-практикуму визначає кафедра спільно з навчальним відділом на основі укладених договорів / угод про співпрацю, письмових погоджень з керівництвом установ / організацій / закладів освіти.

Семінар-практикум як форма організації освітнього процесу в системі підвищення кваліфікації є інформаційно насиченою, активною і практично орієнтованою. Запорукою високої ефективності семінару-практикуму є його ретельне планування та організація. До таких моментів належать:

- визначення мети семінару-практикуму відповідно до освітніх потреб конкретної категорії слухачів системи підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів;
- вибір об'єкта виїзду, що відповідає цій меті;
- формулювання результатів навчання та навчальних завдань, які можуть бути реалізовані на базі обраного об'єкта виїзду;
- узгодження цих завдань із керівництвом об'єкта виїзду та побудова плану семінару-практикуму з хронометруванням усіх видів діяльності.

I. СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КЕРІВНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Глобалізаційні та євроінтеграційні виклики сьогодення диктують створення якісного нового освітнього середовища, і тому післядипломна освіта в сучасному суспільстві принципово змінює своє значення, зміст і роль. Саме післядипломна освіта є найбільш гнучкою складовою процесу фахового зростання людини, яка безпосередньо обслуговує швидкоплинні зміни, що відбуваються у системі виробництва і громадського устрою.

Як зазначено в Законі України «Про освіту», післядипломна освіта включає курси підвищення кваліфікації, які проводяться для набуття здобувачем освіти нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань, а безперервний професійний розвиток – це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати чи покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності [2].

Невід’ємною складовою неперервної освіти є освіта дорослих, яка забезпечує професійний і особистісний розвиток дорослого населення, їх активну участь у суспільному, культурному й політичному житті. Сучасну теоретичну базу досліджень у галузі освіти дорослих становлять ідеї та положення концепції неперервної освіти, яка перетворилася на один із головних складників гуманістичної педагогіки, оскільки вказує на необхідність створення людині оптимальних умов для постійної освіти, що забезпечує високий рівень загального і професійного розвитку. Концепція неперервної освіти є ідеєю, яка оживлює весь процес та вимагає всебічного й рівномірного розвитку всього суспільства.

Особливе місце в цьому процесі належить системі післядипломної освіти, оскільки вона, за своїм призначенням, фактично забезпечує підвищення кваліфікації фахівців, є інструментом перебудови освітньої галузі й, відповідно, соціальних перетворень на якісно новому рівні.

Підвищення ефективності системи післядипломної освіти, організація її діяльності на основі реалізації принципу неперервності навчання викликали необхідність оновлення методологічних, організаційних та методичних засад

функціонування системи підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів закладів освіти. Міжнародна практика організації діяльності з підвищення кваліфікації працівників у сфері освіти свідчить про необхідність перегляду й оновлення методологічних підходів, переорієнтацію змістової підготовки на практико орієнтовані курси, спрямовані на розвиток професійних компетентностей.

Курси підвищення кваліфікації – складова формальної професійної освіти, організована форма навчання дорослих. Освітній процес на курсах підвищення кваліфікації спрямовується на професійний розвиток фахівців шляхом формування та розвитку в них компетентностей, які забезпечують затребуваний суспільством та державою рівень професійної діяльності, а також задовольняють особистісні освітні запити працівника й зумовлюють його конкурентоздатність у професійній сфері та сприяють кращій адаптації у відповідних професійних спільнотах.

З огляду на сучасні світові тенденції, особистість керівника в сфері освіти розглядається як висококомпетентний професіонал-менеджер, що здійснює свою професійну діяльність відповідно до теорії тотального управління якістю як стратегічною метою розвитку освітнього закладу. Професійну компетентність керівника освітнього закладу доцільно розглядати як його здатність відповідати суспільним вимогам щодо організації освітнього процесу та забезпечувати достатню результативність (на рівні певного стандарту) шляхом ефективного і належного виконання завдань управлінської діяльності, мобілізуючи для цього знання, уміння, емоції, ґрунтуючись на власній внутрішній мотивації, моральних і етичних цінностях та досвіді, усвідомлюючи обмеження у своїх знаннях та акумулюючи інші ресурси для їх компенсації.

Концепція, що відповідає наведеному визначенню, ґрунтується на функціональному підході, за якого керівник є компетентним не сам по собі, а відносно реалізації зовнішніх функцій, тобто успішно функціонує у відповідь на індивідуальні або соціальні вимоги, здійснює управління чи виконує завдання.

Передбачається, що основними педагогічними умовами ефективності діяльності керівників закладів освіти після підвищення їх кваліфікації є системно-цільове планування та проектування освітнього процесу, його сучасне науково-методичне забезпечення, трансформація відносин здобувачів освіти, педагогічних працівників і керівництва в різних формах діяльності на основі компетентнісного підходу.

Головна ідея підвищення кваліфікації слухачів полягає в розвитку їх загальних і спеціальних (посадово-функціональних) компетентностей на основі базової освіти, професійного та життєвого досвіду, особистісних інтересів, соціальних запитів і потреб держави щодо ефективного виконання професійних обов'язків керівними та педагогічними кадрами закладів освіти, орієнтуючись на сучасний ринок праці. Керівним та педагогічним кадрам закладів освіти потрібно бути готовими змінюватись, оперувати й управляти інформацією, активно й гнучко діяти, швидко приймати рішення, навчатися та вдосконалювати власний управлінський потенціал упродовж життя. У той же час, вони мають не тільки володіти управлінськими й педагогічними інноваціями, а й знати реальні вимоги роботодавців до випускників та бути обізнаними з перспективами розвитку тих сфер, для яких здійснюється підготовка фахівців.

Тому одним із напрямів розвитку післядипломної освіти у системі підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів є оновлення змісту професійно-практичної підготовки та удосконалення методики і практики проведення семінарів-практикумів, які передбачені робочими навчальними планами підвищення кваліфікації. Важливим напрямом оновлення змісту професійно-практичної підготовки під час курсів підвищення кваліфікації є докорінна зміна методології мети, дидактичних цілей, змісту, методів семінарів-практикумів та забезпечення професійної підготовки слухачів курсів підвищення кваліфікації на основі набуття ними ключових (життєвих) професійних компетентностей, створення ефективних механізмів їх використання у професійній діяльності.

Для визначення сучасного поняття мети семінару-практикуму слухачів розглянемо складові професійної компетентності педагогічних та керівних кадрів закладів освіти, що формуються під час виїзду до обраного об'єкта:

- загальнокультурна (самоосвітні, інформаційні, комунікативні);
- психолого-педагогічна (психологічні, вимірювальні чи технологічні);
- предметно орієнтована (методичні, дослідницькі, оцінні) – для педагогічних кадрів;
- управлінська (менеджерські, дослідницькі, аналітичні, оцінні тощо) – для керівних кадрів [21].

Таким чином, компетентність педагогічних і керівних кадрів закладів освіти як особистості, за сутністю, потенційна. У «Новому тлумачному словнику української мови» слово «компетентний» означено так: «1) який має

достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний» [16].

Опрацювавши ряд літературних джерел, бачимо, що поняття «компетентність» трактується неоднаково, але більшість визначень багато в чому схожі. Окремі науковці обґрунтовують це поняття як суму спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для досконалого виконання своєї справи [29]. Інші автори вважають, що компетентність – це не тільки володіння певною сумою знань, а й можливості їх гнучкого застосування, які значною мірою залежать від творчих та практичних умінь і навичок. Фахівці Міжнародної комісії Ради Європи (програма Definitions and Selection of Competencies) визначають поняття компетентності (competence) як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби і виконувати поставлені завдання. Причому, кожна компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних ставлень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, визначення всього того, що можна залучити для активної дії [30].

Автори колективної монографії [11] наголошують, що компетентнісний підхід, спрямований на досягнення освітніх результатів, є продуктивною, визнаною у світовому просторі освітньою концепцією.

У визначенні дидактичної цілі семінару-практикуму доцільно ґрунтуватися на результатах дослідження з проблем розробки вимог до дидактичної цілі як системоутворювального чинника дидактичної системи: ясність, ієрархічність, діагностичність. Під час виїзду до обраного об'єкта семінару-практикуму керівних та педагогічних кадрів закладів освіти ясність дидактичної цілі визначається характером передбачення кінцевих результатів навчання, об'єктивних і суб'єктивних умов їх реалізації, реальності чи нереальності досягнення. Ціль спрямовує і регулює навчально-пізнавальну діяльність слухачів.

Ієрархічність цілі неперервної освіти дорослих зумовлена структурою дидактичної системи і передбачає виокремлення на кожному етапі освітньо-пізнавальної діяльності головної (стратегічної) цілі й підпорядкованих їй тактичних, оперативних цілей. Тобто ієрархічність цілі ґрунтується під час декомпозиції дидактичної системи, її структури як за обсягом, так і за змістом. Стратегічна ціль дидактичної системи (специфіка контингенту групи слухачів)

визначає тактичні, оперативні цілі систем більш низьких рівнів (підвищення кваліфікації, семінару-практикуму, вибору об'єкта виїзду, тем).

Діагностичність (вимірюваність) цілей характеризується можливістю ідеального, мисленнєвого передбачення кінцевих результатів професійного навчання у вигляді внутрішніх якісних, кількісних характеристик, тобто передбачення з позиції способу його існування (сукупність засвоєних слухачами професійних знань, умінь, навичок тощо) та форм представлення результату освітньо-пізнавальної діяльності (матеріальний продукт – розв'язання конкретних виробничих і невиробничих завдань, тематичні дискусії, круглі столи, анкети і т. ін).

Процес семінару-практикуму має на меті три основні групи взаємопов'язаних цілей: *освітня* (навчальна) – формування у слухачів системи наукових знань відповідно до вимог професійно-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми курсів підвищення кваліфікації та системи компетентностей – інтегральної, загальних (освітологічна і нормативно-правова) та спеціальних (управлінської, соціально-психологічної, науково-методичної, інформаційно-комунікаційної, інноваційно-дослідницької та компетентності з інформальної освіти й професійно-особистісного розвитку); *розвивальна* – розвиток інтелектуальної, емоційно-вольової, діяльнісно-поведінкової сфери особистості; *виховна* – формування наукового світогляду, моральної, художньо-естетичної, правової, проектної, трудової, екологічної культури тощо.

Мета семінару-практикуму – забезпечення безперервного, пролонгованого в часі професійного зростання, через розвиток у слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів фахових компетентностей та засвоєння програмних результатів навчання, що визначають нормативний зміст підвищення кваліфікації. У зв'язку з цим провідним завданням семінарів-практикумів є формування особистостей педагогічних і керівних кадрів закладів освіти з високою інтелектуальною, моральною, професійною культурою, культурою праці у колективі, витривалої в розв'язанні фахових завдань.

Завдання семінару-практикуму:

- ознайомлення з управлінськими й педагогічними інноваціями в одному з передових закладів освіти / установ м. Києва;
- поглиблення аналітико-управлінської підготовки з інноваційних підходів до організації освітньої діяльності та управлінського супроводу

й підтримки інноваційних форм і методів роботи закладів освіти / установи шляхом зростання професійних компетентностей;

– ознайомлення з високотехнологічними новаціями під час відвідування передових галузевих виставок або з інноваційними освітянськими технологіями в рамках міжнародних виставок «Інноватика в сучасній освіті», «Сучасні заклади освіти» тощо;

– поглиблення професійно-практичної підготовки шляхом зростання фахових компетентностей.

Тривалість виїзних занять визначається навчальним та робочим навчальним планами й становить 6 аудиторних годин.

Куратор-тьютор під час планування семінару-практикуму має конкретизувати рівень, на якому будуть здійснюватися цільові установки під час виїзду до обраного об'єкта семінару-практикуму: загальне ознайомлення з темою та теоретичними аспектами завдань, удосконалення професійних компетентностей тощо. Адже доведення до відома слухачів завдань семінару-практикуму збільшує можливість активізації їх пізнавальної діяльності, свідомої та послідовної участі в занятті.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ СЕМІНАРІВ-ПРАКТИКУМІВ ДЛЯ СЛУХАЧІВ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Підвищення кваліфікації – важливий чинник безперервної освіти особистості. Курси підвищення кваліфікації – це складова формальної професійної освіти, організована форма навчання дорослих. Освітній процес на курсах підвищення кваліфікації спрямовується на професійний розвиток фахівців шляхом формування та розвитку в них компетентностей, які забезпечують затребуваний суспільством і державою рівень професійної діяльності, а також задовольняють особистісні освітні запити працівника й зумовлюють його конкурентоздатність у професійній сфері [21].

В Центральному інституті післядипломної освіти робочими навчальними планами курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів професійної (професійно-технічної) освіти для задоволення освітніх потреб слухачів передбачено проведення різноманітних видів занять, зокрема семінарів-практикумів.

Семінар-практикум – це вид навчального заняття, який передбачає обговорення актуальних проблем реалізації завдань освітньої політики та інноваційної освітньої й управлінської практики, набуття відповідних практичних умінь і навичок. Основний зміст цього заняття спрямовується на:

- ознайомлення слухачів з перспективним досвідом різних аспектів їхньої професійної діяльності;
- набуття вмінь щодо застосування новітніх підходів, форм, методів і технологій у сфері професійної діяльності (управлінської, наукової, методичної тощо).

Семінар-практикум може проводитися як в умовах безпосереднього практичного професійного середовища закладу освіти / установи / організації, так і при відвідуванні тематичних галузевих виставок чи виставок інновацій в освіті.

Організаційна підготовка. Модератором проведення семінару-практикуму є куратор-тьютор, який напередодні його проведення зобов'язаний навести групі слухачів курсів підвищення кваліфікації таку інформацію:

- коротка характеристика об'єкта заняття, його адреса;
- мета і завдання семінару-практикуму, план його проведення;
- місце, час зустрічі куратора-тьютора та слухачів у день проведення семінару-практикуму.

Вибір закладу освіти, установи чи галузевої виставки залежить від профільності закладів освіти, представники яких представлені у групах слухачів курсів підвищення кваліфікації. Графіки відвідування закладів освіти складаються та затверджуються після затвердження плану-графіка підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти ректором ДВЗО «Університет менеджменту освіти» НАПН України та президентом НАПН України.

Графіки відвідування тематичних галузевих виставок чи виставок інновацій в освіті розробляються та затверджуються після проходження першого – організаційно-настановчого етапу навчання, тому що необхідно визначити ті галузі, для яких здійснюється підготовка фахівців у закладах освіти, керівний склад яких представлено у відповідних групах слухачів курсів підвищення кваліфікації.

Перед проведенням семінару-практикуму слухачів необхідно обов'язково ознайомити з метою, завданням та планом проведення.

Залежно від місця проведення цих занять їх плани будуть відрізнятися (див. додатки А, В).

За необхідності у плани можуть вноситися зміни та доповнення.

Напередодні проведення семінару-практикуму куратор-тьютор групи слухачів курсів підвищення кваліфікації має зв'язатися з керівництвом об'єкта відвідування, щоб з'ясувати, яка особа з керівного складу є відповідальною за організацію прийому слухачів.

Перед відвідуванням слухачами курсів підвищення кваліфікації установи чи закладу освіти необхідно обов'язково ознайомити керівника об'єкта відвідування з метою та завданням семінару-практикуму. Для цього доцільно розробити пам'ятку, в якій навести мету та завдання семінарів-практикумів, перелік тих питань, які необхідно розглянути на об'єкті відвідування та які цікаві для слухачів. (У додатках В, С, Е наведено орієнтовні приклади таких пам'яток.)

Куратор-тьютор має ознайомити керівників об'єктів із контингентом слухачів. Для цього він перед проведенням семінару-практикуму направляє керівнику закладу освіти чи установи лист, у якому вказується категорія слухачів курсів підвищення кваліфікації та додається список групи. У списку вказуються такі дані:

- прізвище, ім'я, по батькові слухача;
- назва закладу освіти (де працює слухач групи), його спеціалізація;
- стаж роботи слухача на даній посаді.

План проведення семінару-практикуму може змінюватися й уточнюватися залежно від конкретного об'єкта відвідування, як за ініціативи слухачів, так і керівництва закладу освіти чи установи для максимальної корисності для кожного слухача.

Якщо об'єктом семінару-практикуму є заклад освіти, то на початку заняття куратор-тьютор представляє керівника, який знайомить слухачів з історією створення й розвитку закладу освіти та тим, як змінювалися напрями підготовки за період його функціонування для забезпечення конкурентоспроможності, а також з напрямками модернізації управлінської діяльності, системою її інформаційного забезпечення.

Другий етап заняття – це ознайомлення з навчально-матеріальною базою закладу освіти. Заступник з навчальної (навчально-виробничої) роботи знайомить слухачів курсів підвищення кваліфікації з навчальними кабінетами теоретичного циклу, загальноосвітньої та професійної підготовки. Заклад освіти може запропонувати відвідати урок (заняття) з дисципліни за напрямом підготовки здобувачів освіти відповідного закладу освіти.

З навчальними, виробничими майстернями та виробничими майданчиками ознайомлює заступник директора з навчально-виробничої роботи спільно із завідувачами майстернями. Під час заняття доцільно ознайомити слухачів із виробничою діяльністю з кожної професії (спеціальності), за якими ведеться підготовка в закладі освіти, та етапність навчання, тобто підготовку I, II, III курсів та вищих ступенів навчання.

Після огляду навчально-матеріальної бази слухачі разом із представниками закладу освіти запрошуються до круглого столу, де обговорюються актуальні та важливі проблеми організації управлінської діяльності, відбувається обмін досвідом.

Заключне слово має куратор-тьютор групи, який підводить підсумки, звертаючи увагу на основні аспекти семінару-практикуму та порушені проблеми.

Якщо об'єктом семінару-практикуму є відвідування тематичних галузевих виставок чи виставок інновацій в освіті, то організатором і відповідальною особою за його проведення є тільки куратор-тьютор.

Такі виставки можуть проходити:

– у Міжнародному виставковому центрі (Броварський проспект, 15), це тематичні галузеві виставки;

– у Київському палаці дітей та юнацтва (вул. Івана Мазепи, 13), Палаці спорту (Спортивна пл., 1), Будинку вчителя (вул. Володимирська, 57) – виставки інновацій в освіті.

Куратор-тьютор знайомить слухачів курсів підвищення кваліфікації зі статусом та тематикою виставки, переліком її учасників (представництвом), надає загальну характеристику. Слухачі ознайомлюються з новаціями, які представлені на виставці. У програмі роботи виставок передбачаються семінари, конференції, презентації, круглі столи тощо, на яких надаються цікаві інформаційні матеріали, виразні, яскраві фото- та відеоматеріали, а також демонструються авторські методики та проводяться майстер-класи.

У результаті проведення таких заходів слухачі отримують інформацію про сучасні тенденції розвитку відповідної галузі виробничої чи невиробничої сфери, що дає можливість отримати гарантований професійний ріст і розвиток. Слухачі мають можливість отримати прайс-листи, проспекти, відео- та фотоінформацію від фірм та підприємств, які представлені на виставці. Такі матеріали з великим успіхом можуть використовуватися у відповідних освітніх процесах.

Після відвідування виставки куратор-тьютор обов'язково підводить підсумки, звертаючи увагу на основні аспекти заняття. Проводиться обговорення зі слухачами можливості використання в освітньому процесі тих новацій, з якими вони ознайомилися під час проведення семінару-практикуму.

Результатом проведення семінарів-практикумів є підвищення рівня професійної компетентності слухачів курсів підвищення кваліфікації. Подібний вид занять дає змогу слухачам: упроваджувати сучасні управлінські технології функціонування та розвитку діяльності закладів освіти; упроваджувати освітні та управлінські технології забезпечення якості освітнього процесу в умовах модернізації освіти в своїх закладах; визначати обґрунтовані перспективи інноваційних проєктів у галузі освіти; застосовувати на практиці знання основ загальної та професійної педагогіки, теорії і методики навчання й виховання для забезпечення результативності та ефективності освітнього процесу в закладах освіти.

III. АНАЛІЗ СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ

Значну увагу куратор має надавати аналізу семінару-практикуму, тому що аналізувати, робити висновки й на основі вищезазначеного планувати перспективи – це ті аспекти, які характеризують педагогічну майстерність. Уміле включення слухачів до спільного аналізу семінару-практикуму є важливим компонентом майстерності куратора-тьютора, який уболіває за формування колективу в групі слухачів, враховуючи важливість педагогічного прийому: викликати ставлення до того, що відбувається.

Основні вимоги до аналізу семінару-практикуму

1. Будь-який аналіз завжди розглядає сутність явища: не тільки що відбулося, а чому відбулося. Куратора-тьютора має цікавити не емоційне сприйняття (сподобався чи ні семінар-практикум), а яким бачать слухачі продуктивний виїзд до обраного об'єкта семінару-практикуму .

Як зробити його кращим? _____

Що для цього потрібно? _____

Навіщо ми це робимо? _____

2. Будь-який аналіз має бути доброзичливим, викликати бажання і прагнення слухачів стати його активними учасниками, навіть якщо були недоліки.

3. Не варто дрібні проблеми організаційного характеру (особливо побутові) переносити на підведення підсумків семінару-практикуму. Їх доцільно вирішити безпосередньо на місці й не повертатися до них під час аналізу.

4. Будь-який аналіз не повинен висловлюватися лише загальними фразами на зразок: «Усе було добре». Розмова має бути конкретна, принципова, без самозадоволення.

5. Підводячи підсумки спільної розмови, куратор-тьютор допомагає слухачам визначити найближчі й подальші перспективи.

6. Важливо, щоб у підготовці й проведенні аналізу було визначено чіткі (завдання) цілі, що є однією з умов підвищення професійного саморозвитку слухачів.

Наведемо коротку характеристику однієї з основних форм проведення аналізу – групової дискусії.

Групова дискусія є найбільш складною за формою, оскільки в ній майже немає організаційних заготовок для включення слухачів до колективного аналізу. Результативність її, у більшості випадків, залежить від уміння куратора-тьютора створювати бажання обговорювати, дискутувати з даної теми. Початок дискусії можна спровокувати, запропонувавши двом (і більше) лідерам аргументовано викласти точки зору, які одна одній суперечать. А потім запропонувати іншим слухачам групи долучитися до обговорення.

Метод групової дискусії дає можливість:

- *зіставити* протилежні позиції і тим самим дати можливість учасникам спільної діяльності побачити проблему з різних сторін;
- *уточнити* і наблизити взаємні позиції, зменшити опір окремих членів групи до сприйняття нової інформації;
- *виявити* й нейтралізувати приховані внутрішні конфлікти, оскільки в атмосфері відкритого висловлювання думок є можливість усунути емоційну упередженість в оцінці позиції інших учасників дискусії;
- *надати* груповому рішенню статус норми, що підвищує його суб'єктивну значущість;
- *спиратися* під час обговорення на механізм покладання і прийняття відповідальності, що дозволить підвищити активність дії в наступних утіленнях знайдених рішень;
- *підвищити* активність учасників дискусії, їх зацікавленість і ефективність віддачі шляхом надання їм можливості проявити свою професійну компетентність, задовольнити потребу у визнанні й повазі.

Кінцевим результатом групового обговорення може бути єдина, усереднена думка, яку поділяють усі. Завдання куратора-тьютора – наблизити позиції, актуалізувати думки, ідеї, які зачіпають загальні інтереси групи.

IV. УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ

У сучасній системі підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освітньої галузі вже недостатньо орієнтуватися лише на опанування слухачами певної системи знань і вмінь. Метою курсів підвищення кваліфікації слухачів у Центральному інституті післядипломної освіти ДВЗО «Університет менеджменту освіти» НАПН України є удосконалення професійних компетентностей через розвиток їх творчої особистості.

Говорячи про творчу особистість як про мету неперервної професійної освіти дорослих, неможливо обійтися без застосування в освітньому процесі такої організаційної форми навчання як семінар-практикум. Семінар-практикум забезпечує розвиток у слухачів рис особистості як суб'єкта творчої діяльності. Сучасний компетентнісний підхід до навчання, орієнтація освіти на результати навчання потребує зміни певних стереотипів у роботі кураторів-тьюторів. Тому одним із педагогічно цікавих і ефективних шляхів розв'язання цієї проблеми є семінар-практикум під час виїзду до обраного об'єкта семінару-практикуму: одного з передових закладів освіти / установи м. Києва, відвідування тематичних галузевих виставок чи виставок інновацій в освіті.

Уміле поєднання такої організаційної форми навчання з іншими формами і методами дає досить вагомі результати, що забезпечується проведенням освітнього процесу в доступній і цікавій для слухачів формі, поєднуючи його з інноваційним педагогічним і науково/навчально-методичним досвідом, безпосередньою практикою. Таким чином, можна говорити про трансформацію загальнонавчальних компетентностей у науково-дослідницькі або ще ширше – про комунікативні компетентності слухачів.

ГЛОСАРІЙ

- Компетентність*** – сукупність загальної і професійної підготовки, що дозволяє адекватно реагувати на потреби конкретного робочого місця чи виконуваної роботи, що мають тенденцію змінюватися. Вона залежить також від ставлення людини до своєї роботи, досвіду, старанності та уміння поповнювати свої знання.
- Компетенції*** – відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки учня, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері, тобто соціально закріплений результат.
- Менеджмент:***
- 1) спосіб (манера) спілкування з людьми;
 - 2) мистецтво управління;
 - 3) специфічні здібності й адміністративні навички;
 - 4) орган управління, адміністративна одиниця.
- Менеджмент освіти*** – наука про особливості прояву виробничих відносин та специфіку дії економічних законів у сфері освітньої діяльності.
- Неперервна освіта*** – сукупність засобів, способів і форм здобуття, поглиблення й розширення загальної освіти, професійної компетентності, культури, виховання, громадянської і моральної зрілості.
- Освіта*** – сукупність систематизованих умінь, навичок і знань, набутих людиною в процесі навчання у спеціальних установах або самостійного отримання знань.
- Рефлексія*** – усвідомлення індивідом того, як він сприймається партнером по спілкуванню, тобто яким він буде партнером по спілкуванню з іншим; психічна діяльність людини, спрямована на усвідомлення власних дій і станів.

Педагогічна рефлексія – звернення у внутрішню психологічну сутність фахівця. Педагогічне рефлексивне ставлення до власної діяльності дає можливість спостерігати, аналізувати, осмислювати, оцінювати, ідентифікувати себе з професійним та педагогічним ідеалом, тому це важливий фактор у конструюванні й удосконаленні власного професійного «Я».

Підвищення кваліфікації – вид додаткової професійної освіти: відновлення і поглиблення отриманих раніше професійних знань, удосконалювання ділових якостей працівників, задоволення їх освітніх потреб, пов'язаних із професійною діяльністю.

Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів – складова загальної системи безперервної освіти особистості. Головною метою підвищення кваліфікації є приведення у відповідність фахової та посадово-функціональної компетентності працівників освіти з потребами та вимогами суспільства на конкретно-історичному етапі соціально-економічного розвитку українського суспільства та інтегративних процесів у всесвітньому освітянському просторі.

Післядипломна освіта – спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення й оновлення її професійних знань, умінь та навичок або отримання іншої спеціальності, професії на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду. Включає перепідготовку, спеціалізацію, підвищення кваліфікації, стажування фахівців.

Професіоналізм – оволодіння основами і глибинами якої-небудь професії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Завалевський Ю. І. Конкурентоспроможність викладача як результат його професійної компетентності / І. Ю. Завалевський // Вісн. Дніпропетров. ун-ту ім. А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». – 2016. – Вип. 2 (12). – С. 195–199.
2. Закон України «Про освіту», діє з 28.09.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. Дата звернення: 20.04.2019. – Назва з екрана.
3. Закон України «Про професійний розвиток працівників» від 12.01.2012 № 4312-VI {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 5067-VI від 05.07.2012, ВВР, 2013, № 24, ст. 243} [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>
4. Закон України «Про професійну освіту». Проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=566976697
5. Концепція якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/1342>. Дата звернення: 25.04.2019. – Назва з екрана.
6. Кремень В. Г. Професійний розвиток особистості – ключове завдання в умовах євроінтеграції / В. Г. Кремень // Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів : зб. наук. ст. / за ред. В. Г. Кременя, М. Ф. Дмитриченка, Н. Г. Ничкало. – К. : НТУ, 2015. – 768 с.
7. Купрієвич В. О. Безперервне самовдосконалення керівників професійних навчальних закладів у системі післядипломної освіти / В. О. Купрієвич // Пед. науки : зб. наук. пр. Вип. LXIX. Т. 2. Херсон : Херсон. держ. ун-т, 2016. – С. 73–76.
8. Купрієвич В. О. Професійне самовдосконалення керівників професійно-технічних навчальних закладів : спецкурс для слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних та пед. кадрів проф. освіти / В. О. Купрієвич ; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти». – К. : ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти», 2017. – 40 с.
9. Купрієвич В. О. Самоменеджмент в діяльності керівника сучасного закладу професійної освіти / В. О. Купрієвич // Післядипломна освіта в Україні. – 2017. – № 2. – С. 88–90.
10. Купрієвич В. О. Сутність самовдосконалення керівника професійно-технічного навчального закладу в процесі підвищення кваліфікації / В. О. Купрієвич // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Ін-т

інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2015. – Вип. 87. – С. 19–24.

11. Модульно-компетентнісний підхід у підготовці кваліфікованих робітників будівельної та машинобудівельної галузей : монографія / П. Г. Лузан, В. В. Ягупов, Г. І. Лук'яненко, Т. В. Пятничук, М. І. Михнюк. – К. : [б. в.], 2015. – 255 с.

12. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>. Дата звернення: 22.04.2019. – Назва з екрана.

13. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2016. – 448 с.

14. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>. Дата звернення: 25.04.2019. – Назва з екрана.

15. Ничкало Н. Українська професійна освіта в умовах європейської інтеграції: суперечності і перспективи розвитку / Н. Ничкало, В. Тименко // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7, 19 квітня 2016 р.). Т. 1. / Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. – К. : ІПТО НАПН України, 2016. – 177 с.

16. Новий тлумачний словник української мови: у 3 т. Т. 1, А–К / уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – К. : Аконіт, 2006. – 926 с.

17. Пащенко О. В. Визначення результатів навчання як основного чинника формування професійної компетентності фахівця / О. В. Пащенко ; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти». – К. : [б. в.], 2017. – 40 с.

18. Пащенко О. В. Професійне профільне навчання на базі закладів професійної освіти: доцільність, проблеми та перспективи / О. В. Пащенко // Післядипломна освіта в Україні. – 2017. – № 1. – С. 27–31.

19. Пащенко О. В. Реалізація соціального партнерства у сфері професійної освіти: європейський досвід / О. В. Пащенко // Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України : зб. матеріалів всеукр. круглого столу (Київ, 17 квітня 2018 р.). – К. : ЦП «Компринт», 2018. – С. 236–239.

20. Пащенко О. В. Фактори формування якості професійної підготовки кваліфікованого працівника / О. В. Пащенко // Людина віртуальна: нові горизонти : зб. наук. пр. / за заг. ред. Н. Журби. – Монреаль : СРМ «ASF», 2018. – 250 с. – С. 124–126.

21. Положення про організацію освітнього процесу у Державному вищому навчальному закладі «Університет менеджменту освіти» (із змінами та доповненнями, внесеними згідно рішень вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» від 18 квітня 2018 року (протокол № 4) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://umo.edu.ua/images/content/document/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F__%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BDi%D0%B7%D0%B0%D1%86i%D1%8E_%D0%BE%D1%81%D0%B2i%D1%82%D0%BD_%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%831.pdf

22. Практикум педагогічної майстерності : навч.-метод. посіб. / кол. авт.: Л. М. Сергєєва, А. О. Молчанова, О. В. Пащенко ; за ред. В. В. Олійника. – К. : Арт Економі, 2011. – 186 с.

23. Проектування навчальних програм професійно-технічної освіти : навч.-метод. посіб. / кол. авт. : О. В. Пащенко, Л. М. Сергєєва та ін. – К. : Арт Економі, 2011. – 160 с.

24. Сергєєва Л. М. Конкурентоздатність як ознака професійної компетентності педагога / Л. М. Сергєєва // Теорія та методика управління освітою : електронне наукове фахове видання. – 2015. – № 2 (16). – Режим доступу : <http://tme.uomo.edu.ua/>

25. Сергєєва Л. М. Кроки подолання основних викликів, що постали у сфері професійно-технічної освіти / Л. М. Сергєєва // Професійна педагогіка і андрагогіка: актуальні питання, досягнення та інновації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 20–21 листопада 2017 р.) / [за ред. О. О. Лаврентьєвої, Т. М. Міщенко]. – Кривий Ріг, 2017. – 288 с. – С. 145–147.

26. Сергєєва Л. М. Механізми управління конкурентоспроможністю професійно-технічного навчального закладу / Л. М. Сергєєва // Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст : кол. моногр. / О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, Г. А. Дмитренко, Н. А. Зінчук, Л. М. Сергєєва [та ін.]. ; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. С. 245–254.

27. Сергеева Л. М. Управління організаційно-освітніми змінами в інституційному середовищі професійного навчального закладу / Л. М. Сергеева, М. О. Кириченко // ScienceRise. – 2016. – № 1/5 (18). – С. 27–32. DOI: 10.15587/2313-8416.2016.59152

28. Сергеева Л. М. Прогнозування розвитку ринку праці як інструмент діалогу професійних навчальних закладів із соціальними партнерами / Л. М. Сергеева // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2013. – № 6. – С. 235–242.

29. Скібіцька Л. І. Організація праці менеджера : навч. посіб. / Л. І. Скібіцька. – К. : Центр учбової л-ри, 2010. – 360 с.

30. Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.oecd.org>. Дата звернення: 28.04.2019. – Назва з екрана.

ДОДАТКИ

Додаток А

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ ПІД ЧАС ВИЇЗДУ ДО ВИЗНАЧЕНОГО ОБ'ЄКТА – ЗАКЛАДУ ОСВІТИ м. КИЄВА

Мета семінару-практикуму – забезпечення професійного зростання через розвиток та удосконалення у слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів професійних компетентностей.

Завдання семінару-практикуму:

- ознайомлення з управлінськими й педагогічними інноваціями в одному з передових закладів освіти м. Києва;
- поглиблення аналітико-управлінської підготовки з інноваційних підходів до організації освітньої діяльності та управлінського супроводу й підтримки інноваційних форм і методів роботи закладів освіти шляхом зростання професійних компетентностей.

Перелік питань розгляду:

1. Ознайомлення з роботою керівника освітнього закладу з модернізації управлінської діяльності, системи цифрового та інформаційного забезпечення управлінської діяльності, обробки і систематизації зовнішньої та внутрішньої інформації, створення умов праці для всіх учасників освітнього процесу, особливостями функціонування закладу освіти в сучасних реаліях.
2. Система планування роботи освітнього закладу – перспективне планування та річний план роботи.
3. Імідж освітнього закладу, робота з громадськістю й роботодавцями, взаємозв'язки з передовими підприємствами.
4. Організація взаємодії керівництва закладу освіти з методичною службою у справі діагностування професійної компетентності педагогічних кадрів та організації підвищення їх кваліфікації й методичної майстерності.
5. Застосування сучасних технологій контролю, системного аналізу освітнього закладу, підвищення відповідальності за кінцеві результати навчання здобувачів освіти.
6. Використання сучасних форм і методів контролю, корекції результатів навчання здобувачів освіти.

7. Упровадження творчого підходу до роботи зі здобувачами освіти; впровадження інновацій, передового педагогічного досвіду та досвіду управління.

8. Фінансово-господарська діяльність – планування фінансово-господарської діяльності, штатний розпис, залучення та використання позабюджетних коштів, надання платних послуг.

9. Запровадження елементів цифрового (інформаційно-комунікаційного) управління освітнім процесом та інформаційно-комунікаційних (комп'ютерних) технологій в освітній процес.

10. Виконання плану виробничої діяльності, організація практик.

Аналіз виїзного заняття, підведення підсумків.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ ПІД ЧАС ВИЇЗДУ ДО ВИЗНАЧЕНОГО ОБ'ЄКТА – МІЖНАРОДНОГО ВИСТАВКОВОГО ЦЕНТРУ

Мета семінару-практикуму – забезпечення професійного зростання через розвиток у слухачів КПК керівних і педагогічних кадрів професійних компетентностей.

Завдання семінару-практикуму:

- ознайомлення з ефективними високотехнологічними новаціями підприємств (організацій) виробничої чи невиробничої сфери;
- поглиблення професійно-практичної підготовки шляхом зростання професійних компетентностей.

Перелік питань для розгляду:

- ІТ, телекомунікації, електроніка, телерадіомовлення;
- нерухомість, фінанси, банки;
- безпека, оборона;
- будівництво: технології, обладнання, матеріали;
- меблі та деревообробка;
- інтер'єр, декор, подарунки, товари для дому;
- ремесла, хобі, мистецтва, антикваріат;
- ювелірні вироби, годинники, предмети розкоші;
- індустрія краси;
- медицина та здоров'язбереження;
- продукти харчування, напої, упаковка, обладнання, технології;
- готельний, ресторанний бізнес, магазини, торгове обладнання;
- туризм, спорт, індустрія розваг;
- мода, одяг, взуття, тканини, текстиль, шкіра, технології, обладнання;
- освіта, наука, винаходи;
- реклама, маркетинг, поліграфія;
- транспорт, авіація, засоби переміщення, логістика;
- промислове обладнання, інструменти, автоматизація, електроніка;
- машинобудування, металургія, металообробка, зварювання;
- нафта й газ, добування ресурсів, енергетика, захист навколишнього середовища;

- хімічна промисловість, пластмаса й гума;
- агропромисловий комплекс;
- багатогалузеві виставки та ярмарки;
- виставковий бізнес, семінари, конференції.

Більшість тематичних галузевих виставок проходить у Києві в Міжнародному виставковому центрі (Броварський пр. 15).

У програмі роботи виставок – семінари, конференції, презентації та майстер-класи тощо.

У майстер-класах використовуються:

- інформаційні блоки, авторські методики;
- виразні, яскраві фото- та відеоматеріали.

Результат:

- отримання інформації про сучасні тенденції даної галузі, напряду;
- гарантований професійний ріст і розвиток для усіх категорій фахівців даної галузі, напряду;
- отримання нових ідей і натхнення для творчості.

Кожний учасник майстер-класу має можливість одержати іменний сертифікат від організаторів та інформаційного партнера.

**ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
Центральний інститут післядипломної освіти
Кафедра професійної та вищої освіти**

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**Тема: «Управління інноваційними освітніми процесами
як передовий досвід закладів професійної (професійно-технічної) освіти
м. Києва»**

Для слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних педагогічних кадрів

Схвалено

кафедрою професійної та вищої освіти

Протокол №__ від «__» ____ 2019 р.

Завідувач кафедри

_____ Сергеева Л. М.

(підпис)

Київ – 2019

Укладачі: д. пед. наук, проф. Сергеева Л. М., канд. техн. наук, доц. Пащенко О. В., канд. пед. наук Купрієвич В. О.

Метою навчальної теми є забезпечення безперервного, пролонгованого в часі професійного зростання через розвиток у слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів професійних компетентностей. Процес семінару-практикуму має на меті три основні групи взаємопов'язаних цілей: *освітня (навчальна)* – формування у слухачів системи наукових знань відповідно до вимог професійно-кваліфікаційної характеристики, навчальної програми та системи компетентностей слухачів, а саме: інтегральної, загальних та спеціальних (фахові, посадово-функціональні); *розвивальна* – розвиток інтелектуальної, емоційно-вольової, діяльнісно-поведінкової сфери особистості; *виховна* – формування наукового світогляду, моральної, художньо-естетичної, правової, проектної, трудової, екологічної культури тощо.

Завдання семінару-практикуму:

– ознайомлення з управлінськими й педагогічними інноваціями в одному з передових закладів професійної освіти м. Києва;

– поглиблення аналітико-управлінської підготовки з інноваційних підходів до організації освітньої діяльності та управлінського супроводу й підтримки інноваційних форм і методів роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти шляхом зростання професійних компетентностей.

Об'єктом вивчення є передовий досвід з управління інноваційними освітніми процесами у закладі професійної (професійно-технічної) освіти, який відзначається високою ефективністю діяльності.

Структурними складовими об'єкта вивчення є:

– міжнародні практики реформування професійної освіти щодо забезпечення її якості;

– інновації в управлінні освітніми процесами у закладі професійної (професійно-технічної) освіти та їх вплив на формування професійних якостей кваліфікованих фахівців.

Предметом семінару-практикуму є інновації аналітико-управлінської діяльності у закладі професійної освіти та їх вплив на формування фахових якостей кваліфікованих робітників, відповідно до сучасної міжнародної практики реформування професійної освіти.

Організаційна підготовка семінару-практикуму

1. Робочим навчальним планом підвищення кваліфікації для керівних педагогічних кадрів системи професійної (професійно-технічної) освіти передбачено проведення семінару-практикуму під час першого, очного етапу на основі погодженого графіка проведення виїзних занять слухачів курсів підвищення кваліфікації за розпорядженням начальника управління професійної освіти Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Київської міської державної адміністрації – виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація).

2. Модерує проведення семінару-практикуму куратор-тьютор, який напередодні його проведення зобов'язаний довести для групи слухачів курсів підвищення кваліфікації таку інформацію:

– загальна характеристика об'єкта заняття, його адреса, мета і завдання семінару-практикуму;

– план його проведення, місце, час зустрічі куратора-тьютора та слухачів у день семінару-практикуму.

План проведення семінару-практикуму

1. На початку заняття куратор-тьютор представляє керівника, який знайомить слухачів з історією створення й розвитку закладу професійної освіти та тим, як змінювалися напрями підготовки за період його функціонування для забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, а також із напрямками модернізації управлінської діяльності шляхом упровадження інноваційних технологій управління освітнім процесом ЗПО, їх здатності щодо упровадження сучасних форм, методів та технологій освіти в організацію освітнього процесу; системою її інформаційного забезпечення обробки і систематизації зовнішньої та внутрішньої інформації, створення умов праці для всіх учасників освітнього процесу, особливостями функціонування закладу професійної освіти в сучасних реаліях.

2. Ознайомлення слухачів із: системою планування роботи ЗП(ПТ)О – перспективне планування та річний план роботи, застосування сучасних технологій контролю, системного аналізу діяльності ЗП(ПТ)О, підвищення відповідальності за кінцеві результати; плануванням фінансово-господарської діяльності, залученням та використанням позабюджетних коштів, наданням платних послуг; іміджем ЗП(ПТ)О, роботою з громадськістю й роботодавцями, взаємозв'язками з передовими підприємствами.

3. Ознайомлення слухачів з організацією взаємодії керівництва ЗП(ПТ)О з методичною службою у справі діагностування професійної компетентності педагогічних працівників, організацією підвищення їх кваліфікації та впровадження інновацій, передового педагогічного досвіду, методичної майстерності; з використанням сучасних форм і методів начальної роботи учнів та її контролю, корекцією освітніх досягнень учнів; з упровадженням творчого підходу до роботи з учнями.

4. Другий етап заняття – це ознайомлення з навчально-матеріальною базою освітнього закладу, яке проводить заступник з навчально-виробничої роботи. Він знайомить слухачів курсів підвищення кваліфікації з начальними кабінетами теоретичного циклу, загальноосвітньої та професійної підготовки, організацією виробничої практики. Освітній заклад може запропонувати відвідати урок (заняття) з дисципліни за напрямом підготовки. Під час семінару-практикуму доцільно ознайомити слухачів із виробничою діяльністю з кожної професії (спеціальності), за якими ведеться підготовка в освітньому закладі, та етапність навчання, тобто підготовку I, II, III курсів та вищих ступенів навчання.

5. Після огляду навчально-матеріальної бази слухачі разом із представниками закладу професійної освіти запрошуються до круглого столу, де обговорюються актуальні проблеми організації інноваційної управлінської діяльності, відбувається обмін досвідом.

Узагальнення результатів семінару-практикуму (виїзного заняття)

Наприкінці семінару-практикуму куратор-тьютор підводить підсумки, звертаючи увагу на основні аспекти заняття, що відбулося, та проблеми, які порушувалися.

Після проведення семінару-практикуму слухачам доцільно заповнити анкету щодо досягнення його мети (додаток D). Це дасть можливість визначити:

- чи було досягнуто поставленої мети семінару-практикуму;
- які складові змісту та методики навчання виявилися більш, а які – менш ефективними;
- які потреби слухачів необхідно було би ще задовольнити, які нові потреби виникли в ході виїзного заняття;
- які дії потрібно здійснити в подальшому удосконаленні навчання на курсах підвищення кваліфікації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Драч І. І. Основні підходи до визначення професійної компетентності педагога / І. І. Драч // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. – Вип. 32. – К. ; Вінниця : Планер, 2012. – С. 9–14.
2. Завалевський Ю. І. Конкурентоспроможність викладача як результат його професійної компетентності / І. Ю. Завалевський // Вісн. Дніпропетров. ун-ту ім. А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». – 2016. – Вип. 2 (12). – С. 195–199.
3. Закон України «Про освіту», діє з 28.09.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про професійний розвиток працівників» від 12.01.2012 № 4312-VI {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 5067-VI від 05.07.2012, ВВР, 2013, № 24, ст. 243} [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>
5. Закон України «Про професійну освіту». Проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=566976697
6. Кремень В. Г. Проблеми професійної підготовки сучасного виробничого персоналу в педагогічній науці / В. Г. Кремень // П'яті міжнародні наукові читання, присвячені пам'яті академіка Сергія Яковича Батищева : матеріали V Міжнар. наук. конф. : у 2 т. – Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2011.
7. Кремень В. Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Укр. пед. журн. (Ukrainian Educational journal). – 2015. – № 1. – С. 8–15.
8. Купрієвич В. О. Безперервне самовдосконалення керівників професійних навчальних закладів у системі післядипломної освіти / В. О. Купрієвич // Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. LXIX. Т. 2. Херсон : Херсон. держ. ун-т, 2016. – С. 73 – 76.
9. Міщенко С. Г. Актуальність застосування принципу інтегрованості знань у формуванні цілісної системи професійної підготовки майбутніх фахівців / С. Г. Міщенко // Сучасний вимір психології та педагогіки : зб. тез наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 27–28 травня 2016 року). – Львів : ГО «Львів. пед. спільнота», 2016. – С. 98–101.

10. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

11. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2016. – 448 с.

12. Національна рамка кваліфікацій / Додаток до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>

13. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 / [розроб. : М. Гаврицька та ін.]. – К. : Соцінформ, 2010. – 746 с.

14. Ничкало Н. Г. Українські концепції професійної освіти: тенденції і перспективи / Н. Г. Ничкало // Педагогічна і психологічна науки в Україні. – Т. 5. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К. : Пед. думка, 2007. – С. 27–50.

15. Олійник В. В. Професійне удосконалення науково-педагогічних працівників: проблеми та шляхи вирішення / В. В. Олійник // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. ; за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Вип. 27 (31). – У 3 ч. – Ч. 1. – Х. : НТУ «ХП», 2010. – С. 88–97.

16. Пащенко О. В. Пошук механізмів взаємодії професійно-технічних навчальних закладів та роботодавців в умовах сучасного ринку праці / О. В. Пащенко // Наук. зап. [Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 5. – С. 66–69.

17. Практикум педагогічної майстерності : навч.-метод. посіб. / кол. авт. : Л. М. Сергєєва, А. О. Молчанова, О. В. Пащенко ; за ред. В. В. Олійника. – К. : Арт Економі, 2011. – 186 с.

18. Проектування навчальних програм професійно-технічної освіти : навч.-метод. посіб. / кол. авт. : О. В. Пащенко, Л. М. Сергєєва та ін., – К. : Арт Економі, 2011. – 160 с.

19. Сергєєва Л. М. Конкурентоздатність як ознака професійної компетентності педагога / Л. М. Сергєєва // Теорія та методика управління освітою : електронне наукове фахове видання. – К., 2015. – № 2 (16). – Режим доступу : <http://tme.umo.edu.ua/>

20. Сергеева Л. М. Прогнозування розвитку ринку праці як інструмент діалогу професійних навчальних закладів із соціальними партнерами / Л. М. Сергеева // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2013. – № 6. – С. 235–242.

21. Сергеева Л. М. Технологічні підходи до формування управлінської компетентності керівників ПТНЗ / Л. М. Сергеева // Нова пед. думка. – 2010. – № 2. – С. 120–123.

22. Як стати майстерним педагогом : навч.-метод. посіб. / В. І. Ковальчук, Л. М. Сергеева та ін. – К. : Арт Економі, 2011. – 184 с.

23. Сергеева Л. М. Освітні послуги закладів професійно-технічної освіти / Л. М. Сергеева // Профтехосвіта. – 2019. – № 5. – С. 2–8.

24. Sergeieva L. The influence of the trends of the world labor market on the quality of vocational education and the competitiveness of Ukrainian specialists / Larisa Sergeieva, Tetyana Stoychyk. – Chicago, Illinois, USA, 2019. – P. 529–546.

АНКЕТА
СЛУХАЧА КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Шановний (а) _____!

Просимо Вас дати відповіді на питання, наведені нижче. Це дасть можливість визначити: чи досягли ми поставленої мети семінару-практикуму; які складові змісту та методики його проведення виявилися більш, а які – менш ефективними; які потреби слухачів необхідно задовольнити, які нові потреби виникли в ході заняття; які дії потрібно здійснити в подальшому вдосконаленні освітнього процесу.

Ми наперед вдячні Вам за плідну співпрацю.

При заповненні анкети Вам потрібно правильну відповідь підкреслити, відмітити або ж дописати необхідне.

1. Що під час семінару-практикуму Вам найбільше запам'яталося і чому: об'єкт виїзду, організація освітнього процесу (організація тематичної виставки), рівень інновацій, що використовуються, робота керівництва та педагогічного колективу тощо?

2. Що Вам не сподобалося і чому (тематика, побудова програми семінару-практикуму, робота куратора-тьютора, організація, об'єкт виїзду, інше)?

3. Чи отримали Ви відповіді на питання, з якими прийшли на заняття?

4. Шляхом позначення відповідного числа дайте оцінку корисності для Вас наданої інформації під час семінару-практикуму (у відсотках) або напишіть своє число:

100	80	60	40	20	0

5. Чи будете використовувати набуті уміння при коригуванні або розробленні плануючої документації Вашого освітнього закладу?

- Так;
- ні;
- частково.

6. Ваші побажання організаторам навчального виїзного заняття:

Дякуємо за відповіді!

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

проведення семінару-практикуму для слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних кадрів закладів професійної (професійно-технічної) освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

28 березня 2019 року

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ: Державний навчальний заклад «Центр професійної освіти інформаційних технологій, поліграфії та дизайну м. Києва», вул. Полковника Шутова, 13.

МЕТА: Ознайомлення з досвідом освітнього закладу щодо створення умов для реалізації творчого потенціалу учнів шляхом упровадження інноваційних педагогічних та методичних технологій

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ

10.00–10.30	Управління інноваційними освітніми процесами як передовий досвід закладів професійної (професійно-технічної) освіти м. Києва. <i>Вікторія Купрієвич, кандидат педагогічних наук, куратор-тьютор групи слухачів підвищення кваліфікації</i>
10.30–10.50	Презентація діяльності Державного навчального закладу «Центр професійної освіти інформаційних технологій, поліграфії та дизайну м. Києва». <i>Алла Гончаренко, директор</i>
10.50–11.20	Майстер-клас «Виготовлення власної візитки». <i>Ольга Потьомкіна, майстер виробничого навчання</i>
11.20–11.35	Реалізація навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках природничих дисциплін через сучасне комплексно-методичне забезпечення предмета. <i>Тамара Шуміло, викладач біології, хімії</i>
11.35–11.50	Огляд експозиції друкованих видань та творчих доробків педагогічних працівників Центру. <i>Галина Блажко, методист</i>
11.50–12.05	Сучасні методи формування мотивації учнів до вивчення англійської мови. <i>Тетяна Благодарна, викладач англійської мови</i>
12.05–12.20	Презентація проекту «Український код». <i>Галина Блажко, методист</i>
12.20–12.40	Презентація проекту «ПрофіСтарт: обираємо майбутнє!» <i>Ірина Бабенко, заступник директора з навчально-виробничої роботи</i>
12.40–12.50	Робота музейного гуртка. <i>Антоніна Корецька, бібліотекар</i>
12.50–13.30	Підведення підсумків. <i>Вікторія Купрієвич, куратор-тьютор групи слухачів підвищення кваліфікації</i>

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ

проведення семінару-практикуму для слухачів курсів підвищення кваліфікації керівних кадрів закладів професійної (професійно-технічної) освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

11 квітня 2019 року

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ: Київський професійний будівельний ліцей,
вул. Горлівська, 220

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

10.00–10.30	Управління інноваційними освітніми процесами як передовий досвід закладів професійної (професійно-технічної) освіти м. Києва. <i>Ольга Пащенко, куратор-тьютор групи слухачів підвищення кваліфікації</i>
10.30–10.50	Презентація діяльності Київського професійного будівельного ліцею. <i>Микола Іванець, директор Київського професійного будівельного ліцею</i>
10.50–11.10	Реалізація навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках фізики та астрономії через сучасне комплексно-методичне забезпечення предмета. <i>Віталій Кочубей, викладач фізики та астрономії, голова методичної комісії викладачів природничо-математичних дисциплін</i>
11.10–11.30	Презентація діяльності викладачів історичних дисциплін щодо впровадження сучасних освітніх педагогічних технологій. <i>Жанна Марченко, викладач історії, голова методичної комісії викладачів суспільно-гуманітарних дисциплін</i>
11.30–11.50	Використання художніх засобів навчання – сучасний метод формування мотивації учнів до вивчення іноземної мови. <i>Наталія Гучек, викладач іноземної мови</i>
11.50–12.00	Огляд експозиції методичних напрацювань педагогічних працівників ліцею. <i>Олена Кириченко, методист</i>
12.00–12.20	Презентація проекту «Роль освітнього середовища у формуванні національно свідомого покоління, патріотів своєї Батьківщини». <i>Володимир Проценко, викладач предмета «Захист Вітчизни»</i>
12.20–12.50	Інтерактивна лекція «Військово-патріотичне виховання молоді» з відвідуванням виставки стрілецької зброї Державної прикордонної служби України. <i>Полковник Микола Петренко, Державна прикордонна служба України</i>
12.50–13.30	Підведення підсумків. <i>Ольга Пащенко, куратор-тьютор групи слухачів підвищення кваліфікації</i>

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

**Сергєєва Лариса Миколаївна,
Пащенко Ольга Василівна,
Купрієвич Вікторія Олександрівна**

**ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ
В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Технічний редактор
Гаврилюк Л. І.

Формат 60 x 84. Ум. друк. арк. 2,5
Обл.-вид. арк. 1,5. Наклад 100 прим. Зам. 283
Видавець і виготівник КП ІАЦ «Волиньенергософт»

